

Rippl-Rónai József (1861-1927)

A brüsszeli nagy park
(*A brüsszeli nagy park tóval*), 1901

Pasztell, papír, 28x37 cm
Jelzve jobbra lent: Rónai

Kikiáltási ár: 2 800 000 Ft/11 200 EUR

Kiálltva:

- Rippl-Rónai József kollektív kiállítása, Budapest, Mercur-Palota, 1902. december, katalógus 247.
- Rippl-Rónai József kiállítása, Budapest, Könyves Kálmán Rt. kiállítási terme, 1906. február, katalógus 307.

Az utolsó „nyugtalan év”, 1901 nyara

Bernáth Máriával nevezzük mi is „nyugtalan éveknék” Rippl-Rónai életének 1898 és 1902 közé eső szakaszát, amikor Párizsban már nem akart maradni, haza még nem mert települni. 1901-ben negyven évesen ugyan túl volt első hazai, a Royal Szállóban rendezett nyilvános bemutatkozásán, de ennek felemás kritikái visszhangja nem adott elég bátorítást a végső döntéshez. 1901 nyarán elfogadta hát Lepel báróné meghívását portréja megfestésére és későbbi feleségével, Lazarin Baudrionnal Belgiumba indult. Állomásaik: Ostende, Brugges, Bruxelles, Furen. Az utazás során készült 36 művét – amelyekből ma már sajnálatosan keveset ismerünk – mint egy méretében is szinte azonos sorozatot, a Mercur-Palotában rendezett tárlat harmadik egységként mutatta be. A brüsszeli képek közül eddig egy enteriört látott a Magyar Nemzeti Galéria hajdani adatszolgálata, a kiállítás 235. tételét, melynek címe: *A szoba, melyben Stefánia főhercegnő nagyanyja meghalt*.

Ezért is különös öröm e kép nyilvánosság elé kerülése, hiszen ez lesz a második brüsszeli kép, ráadásul témájában, színvilágában és faktúrájában teljesen eltérő.

Hogy az előbb idézett művet legalább a címadás okán érthessük, indokolt némi történeti visszatekintés.

A belgák és a magyarok

Belgium soha nem érdekelte annyira a magyar közvéleményt, és nem is tudott annyit róla, mint a XIX. század második felében, valamint a századfordulón. Belgium, a hajdani Brabant és Flandria 1831-ben nyerte el függetlenségét, deklarálva örök semlegességét. Első királya, a szász-köburgi herceg, I. Lipót néven 1865-ig uralkodott. Az ő fiának, a brabant hercegnek, a későbbi II. Lipótnak (1865-1909) lett 1853-ban hitvese a 17 éves Mária Henrietta, a máig nagyra becsült József nádor harmadik házasságából, a württembergi hercegnő Mária Dorottytól származó kedves lánya. Az európai uralkodó házakban feleséget kereső Rudolf trónörökös, a magyarok szeretett Rezső királyfija 1881-ben vezette oltárhoz a belga királylányt, a 15 éves Stefániát, József nádor unokáját. Ennek egy ország örült. Egy magyarrá fogadott gyönyörű nő, Erzsébet királyné, és egy jövőbeli magyar származású királyné. Micsoda boldogság! Ebből persze az ismert tragédiák miatt semmi sem lett.

II. Lipót tehetséges üzletember, a gyarmatosítás haszonélvezője volt, aki 1885-ben már Belga és Kongó urának mondhatta magát. Az 1854-ben indult Vasárnapi Újság rendszeresen hírt adott a belga királyi családról. Így minden újságolvasó ember értesülhetett arról a méltatlan bánásmódról, ami szegény Mária Henriettát 1885 körül a teljes visszavonulásra készítette és valószínűleg lánya szerencsétlen házasságának is egyik súlyos indoka lehetett. Utálta is őt az egész magyar közvélemény. Az Ady által jóvérűnek titulált Lipót Párizsban mulatta magát divatos színésznők és táncosnők körében, mint ahogy Ady a *Királyidillek*-ben megírta, – a Rippl, és Molnár Ferenc által megidézett Cleo de Merodeval is.

Rippl és a belgák

A belga művészeti élet és Rippl-Rónai kapcsolatában 1895 kitüntetett év volt. Gustav Maus meghívására ez év februárja és áprilisa között 5 fontos művével szerepelt Brüsszelben a *La Libre Esthétique* tárlatán. Ugyanez év karácsonyára jelent meg Knowles barátjának *Les Tombeaux (Sírkövek)* és az ő *Les Vierges (A szűzek)* című litografált albuma, Siegfried Bing kiadásában (aki 1897-ben Rippl-Rónainak önálló kiállítást is rendezett párizsi galériájában), az egyik leghíresebb belga költő és író, a francia anyanyelvű Georges Rodenbach meséjével kísérvé. Nem csoda, hogy hat évvel később Rippl szívesen ment Belgiumba.

Egy otthonos kép

A századforduló leírásaiból, és szép magyar filmekből, meg hát saját fantáziánkból, ha sétáltunk valaha a Városligetben, otthonos ez a kép. Van néhány olyan kora őszi nap – a nyár utolsó ajándéka, amikor a szikrázó napsütésben a színek vakítóan tiszták, a formák pedig penge élesek. Ez a kép is ilyen ajándék napon készülhetett.

Hiszen mit látunk? Napsütötte nyárutót, a tó vízében megkettőződő, mindent körülölő, hatalmas, színesedő fáival, a tavon csónakázó szerelmes párokkal. A tóparttól két világítóan fehér úttal tagolt óriási tisztás nyílik. A kép középterében egy kikocsizó dáma. A fogat előtt babakocsit toló dada asszonyával. Előttük kisfiú, akit épp most hív magához a nevelőnőtől kísért fiatal édesanyja. Zöldek, kékek, barnák és sárgák, itt-ott felvillanó feketék, fehérek. Minden olyan egyszerű, békés, nyugodt. Pózmentes.

Nem csoda, hogy Rippl-Rónainak ezzel az attitűddel 1902-ben nem volt átütő sikere. Idézzük Adyt: „Látszat, ámtítás mindenütt. Az emberek nem új igazságokat keresnek, hanem új pózokat... Meddig lesz ez így, nem sejtjük. A nagy pózok ellen alig küzd néhány ember... Irodalmi és művészeti életünkben már viaskodik az őszinteség. Talán fél évszázad múlva helyet kap a magyar társadalomban is.” (Szabadság, 1901. február 21.)

Elmúlt egy évszázad. Az őszinteségnek van ma helye a magyar társadalomban? Ha van valaki, akiben igen, – és megteheti; szeresse, nézze nap mint nap egy zseni pózmentes gesztusait és örüljön annak, hogy részese lehet e boldogító érzésnek. Én örülnék.

Csernitzky Mária

